

7/16830
G.K. 48

T.C.
KAMU İHALE KURUMU

SAYI: B.07.6.KİK.0.61.00.00-050-99-105 / 539
KONU: Soru Önergesi

1001.2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)
(Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü)

İLGİ : 23.11.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-26868 sayılı yazınız.

TBMM Genel Sekreterliği, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı, Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü tarafından Maliye Bakanlığına gönderilen 23.11.2010 A.01.0.GNS.0.10.00.02-26868 sayılı yazı ekinde, Gaziantep Milletvekili Sn. Yaşar AĞYÜZ'ün 02.11.2010 tarihli yazılı soru önergesine yer verilmektedir.

Anılan yazılı soru önergesinde, Yemek, Temizlik, Güvenlik gibi hizmet Özelleştirmesini ihale yolu ile alan Şirketlerin, Piyasaya, Çalışanlara doğan borçlarının Esnafı ve İşçileri çok mağdur ettiği, hizmet özelleştirmelerinin ihale bedelini bütçelerinden her ay ödeyen Kurumların bu sorunlara ve başvurulara duyarsız kaldığı belirtilerek,

1-Özelleştirme yolu ile hizmet alan Resmi ve yarı Resmi Kurumlar ile Belediyelerin bu konuları takip etmeleri ve muhatap olmalarının genelge v.s. gibi düzenlemelerle sağlanamayacağı,

2-Resmi ve yarı Resmi Kurumlar ve Belediyelerin, Özelleştirme ile hizmet işlerini yapmanın güvencesi içerisinde davranan Şirketlerin, Esnafa olan borçları ile 2-3 ay geciken İşçi ödemeleri için idareyi de bağlayıcı bir düzenleme yapıp yapılamayacağı, sorulmaktadır.

Kamuda birçok hizmetin yerine getirilebilmesi için personel çalıştırılmasına dayalı ihale yapıldığı gibi bu türden olmayan ihalelerde de yine işin yapılması, hizmetin yerine getirilebilmesi için yükleniciler bir çok kişiyi istihdam etmektedirler. Bütün bu çalışanların alacaklarının ödenmesi ve hak kaybına uğramaması için hem 4857 sayılı İş Kanununda hem de 4734 sayılı Kanunun uygulanmasını göstermek üzere düzenlenen ikincil mevzuatta aşağıda yer alan düzenlemelere yer verilmiştir.

4857 sayılı İş Kanununun 36 ncı maddesinde "Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler veya kamu iktisadi teşebbüsleri yahut özel kanuna veya özel kanunla verilmiş

yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlar; asıl işverenler müteahhide verdikleri her türlü bina, köprü, hat ve yol inşası gibi yapım ve onarım işlerinde çalışan işçilerden müteahhit veya taşeronlarca ücretleri ödenmeyenlerin bulunup bulunmadığının kontrolü, ya da ücreti ödenmeyen işçinin başvurusu üzerine, ücretleri ödenmeyen varsa müteahhitten veya taşeronlardan istenecek bordrolara göre bu ücretleri bunların hakedişlerinden öderler.

Bunun için hakediş ödeneceği ilgili idare tarafından işyerinde şantiye şefliği işyeri ilân tahtası veya işçilerin toplu bulunduğu yerler gibi işçilerin görebileceği yerlere yazılı ilân asılmak suretiyle duyurulur. Ücret alacağı olan işçilerin her hakediş dönemi için olan ücret alacaklarının üç aylık tutarından fazlası hakkında adı geçen idarelere herhangi bir sorumluluk düşmez. " hükmü yer almaktadır.

İş Kanununun yukarıda yer verilen hükmünden hareketle, işçi haklarının korunması bakımından anılan düzenlemenin kapsamı genişletilerek 4734 sayılı Kanun kapsamında ihale edilen hizmet alımlarına ilişkin sözleşmelerin eki ve ayrılmaz parçası olan Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 38 inci maddesinde "Çalışanların özlük hakları" başlığı altında konuyla ilgili ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Bu madde gereğince; kontrol teşkilatı, işyerinde çalışanlar arasında yüklenici veya alt yüklenicilerce ücretleri ödenmeyenlerin bulunup bulunmadığını, vasıflı personel çalıştırılması ihale dokümanında öngörülen işlerde bu personele asgari ücretin üzerinde bir ödeme yapılması istenmişse, belirlenen asgari ödeme tutarının ilgili personele ödenip ödenmediğini kontrol ederek veya bu konuda kendisine gelen talep ve ihbarları değerlendirerek, yükleniciden ve alt yüklenicilerden istenecek bordrolara göre bu ücretlerin yüklenicinin hakedişinden ödenmesini sağlayacaktır. Bu itibarla bildirilen alacak iddiaları, yüklenici veya alt yüklenicinin kayıtları ile varsa puantaj ve daha önceki hesap pusulalarından incelenip, anlaşmaya varılan miktarların yüklenici tarafından bordroya bağlanması sağlanacak ve bu bordrolar hakediş raporu ile birlikte ödeme yerine gönderilecektir. Yüklenicinin hak edişinin ödenmesi gereken kısmından indirilen bu bordro tutarı ayrı bir çekle ödeme biriminin ilgili mutemedine verilecek ve bordroda gösterilen alacakların ilgililere kontrol teşkilatı, yüklenici veya vekili ile işçi temsilcisinin önünde ödenecektir. Bu husus ayrıca bir tutanakla tespit olunacaktır. Yüklenicinin iş verdiği alt yüklenicilerin gündelikçi, haftalıkçı veya aylıkçı olarak işyerinde çalıştırdığı işçi, personel ve teknik elemanların tamamı da yüklenicinin elemanları hükmünde olup, bunların ücretlerinin ödenmesinden de doğrudan doğruya yüklenici sorumlu olacaktır.

Bundan başka yüklenicilerin idarenin ödeme zamanlarından kaynaklanacak belirsizliklerin ortadan kaldırılması, finansal planlarını yapabilmeleri ve esnafa olan borçlarını zamanında ödeyebilmeleri için 4734 sayılı Kanunun ikincil mevzuatında düzenlemeler yapılmış, hizmet alımlarında sözleşme koşullarına zorlayıcı hükümler konularak idarelerin yüklenicilere yapacakları hak ediş ödemelerinin belli bir takvime bağlanması sağlanmıştır.

Bu itibarla; Hizmet Alımlarına Ait Tip Sözleşmenin "Ödeme yeri ve şartları" başlıklı 12.1 inci maddesinde; sözleşme bedelinin (ilave işler nedeniyle meydana gelebilecek artışlara ilişkin bedel dahil) de ve Genel Şartnamenin hatalı,

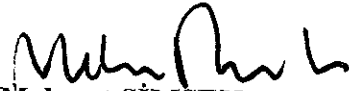
kusurlu ve eksik işlere ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla öngörülen plan ve şartlar çerçevesinde ödeneceği düzenlenmiş, maddenin dipnotunda ise; ödeme planı ve şartlarının, Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin "Hakedişler ve Ödeme" başlıklı bölümünde birim fiyat / götürü bedel sözleşmeler için öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde işin niteliğine göre İdarece belirleneceği öngörülmüştür.

Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin "Hakediş Ödemeleri" başlıklı 42 nci maddesinde ise; Sözleşme bedelinin iş süresince dönemler itibariyle ödenmesi durumunda sözleşmede belirtilen aralıklarla, kesin ödeme mahiyetinde olmamak ve kazanılmış hak sayılmamak üzere geçici hakediş ödemelerinin yapılacağı, yüklenici tarafından yapılan işlerin bedellerinin, sözleşmedeki kayıtlara ve ilgili kanunlara göre yapılacak kesintiler de çıktıktan sonra, sözleşmenin ödemeye ilişkin hükümleri çerçevesinde kendisine ödeneceği, geçici hakediş raporlarının yüklenicinin başvurusu üzerine, sözleşme veya eklerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça ayda bir defa düzenleneceği, hakediş raporunun, yüklenici veya vekili tarafından imzalandığı tarihten başlamak üzere en geç sözleşmesinde yazılı sürenin sonunda, eğer sözleşmede bu hususta bir kayıt yoksa otuz gün içinde tahakkuka bağlanacağı, bu tarihten başlamak üzere otuz gün içinde de ödeme yapılacağı, hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 88 inci maddesine göre; hizmet akdi ile sigortalı çalıştıran işverenlerin, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek en geç Sosyal Güvenlik Kurumuna belirlenecek günün sonuna kadar ödeneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre; 4734 sayılı Kanuna göre yapılan hizmet alımı ihalelerinden sonra imzalanan sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin olarak idarelerce yüklenicilere yapılan hakediş ödemelerinde önceki aya ilişkin sosyal güvenlik prim borcunun yüklenici tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırıldığına ilişkin ödeme belgesi de aranmakta, yüklenicilerin çalıştırdıkları sigortalılar için Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırımları gereken sigorta primlerinin takibi yapılarak olası işçi mağduriyetleri önlenmektedir.

Bunun dışında; 4734 sayılı Kanun kapsamındaki hizmet işlerini üstlenen yüklenicilerin üçüncü kişilere olan borçlarının idarelerce takibi ve hak edişlerden kesilmesinin, Kanunlardaki özel düzenlemeler dışında yasal olarak mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı